

הגישה ללימוד תנ"ך

הרב יהושע צוקרמן

אורות התשובה פרק ט"ו סעיף ב

הישרות הטהורה אומרת, שכל עמל המדע צריך שיהיה מכוון אל היסוד האידיאלי לתן לרצון האנושי את הפנים היותר טהורים הראויים לו, לעדן את הרצון, לאמצו, לקדשו, לטהרו, להרגילו בחנוכים שונים שתהיה שאיפתו תמיד רוממה ושגיבה. יתעסקו המדעים איך להוציא מן הכח אל הפועל את כל הפרטים, שהרצונות הטובים והישרים השולטים בעולם שואפים אליהם, והם הם כל צרכי החיים ההגונים החמריים והרוחניים, אבל מרום פסגת מטרתם הכללית צריך להיות עדינותו של הרצון עצמו, בהירותו השכלית של הרצון והתאדליות עצמיותו. ואוי לה לאנושיות כולה כשהיא סרה מדרך הישרה, ותחת ליסוד את המרכז של כל ההשלמות על הבסיס של עלוי הרצון תניח את הרצון עצמו בגסותו, בלא עבוד ועלוי. וכל עמלה יהיה רק למלא את התאוות הרצוניות. שהן זורמות כנחל גפרית וכל מיני גיהנם שולטין בהן. אז נופלת היא אנושיות בכללותה ברשתה הנורא והמכוער של זוהמת עבודה זרה, אשר דם ירדפנה. וממעמקים תקרא אל אל אלהי אמת, לשוב אל התכונה הקדושה של יסוד ההשתדלות הכללית לעלוי הרצון, ואז "תקרא וד' יענה תשוע ויאמר הנני", כי "קרוב ד' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". וזהו כל יסוד התשובה: התעלות הרצון והשתנותו לטובה, לצאת מחושך לאור ומעמק עכור לפתח תקוה. "ועמי תלואים למשובתי", "שובה משובה", "שובה ישראל עד ד' אלהיך".

אורות ישראל פרק ח, סעיף ח

ההתגלות ע"ד גודל ערכו של האדם, על השפעתו הגדולה בשפעת החיים שלו, בגודל רוחו, ברצונו והופעת שכלו על ההויה, על כל היש, זאת היא חטיבה מיוחדת לישראל. רחוק רחוק מאד הוא העולם כולו מהכרה זו. הכל חושבים, שהאדם ביחש להמציאות הוא רק פסיבי, מושפע ולא משפיע. אבל הקטנה זו אין לה כל ערך באמת. ודאי שההארה הרוחנית של סגולת הרוחניות ההוייתית של עצמיות המציאות קשורה היא הרבה עם הידיעה בעצמה. כל מה שהאדם יודע יותר את ערכו, ככה ערכו באמת גדול הוא, וכל מה שיכיר יותר בשפעת החיים, ששדרות ההויה השונות מקבלות ע"י ההויה המרכזית שלו, ככה תגדל עצמותה של השפעה זו. מובן הדבר שידיעה כזאת אי אפשר לה שתהיה רק ידיעה גרידא. מהות החיים, הרצון, וההתמשכות הנשמית, צריכים להתקשר בקישור אורגני בידיעה זו. וקישור זה צריך שיתהווה ע"פ סגולה היסטורית ארוכה, וזה הוא ג"כ אחד מהדרכים שכנסת ישראל היא מצוינת בהם. ההתגברות הנשמית עד כדי ההפעלה על ההויה יצאה אל הפועל בישראל ביחוד. המוסר הישראלי הוא לא רק מוסר אינדווידואלי, ולא גם רק משפחתי ולאומי, ולא גם רק אנושי כללי, אע"פ שהכל כלול בו, אבל בעקרו הוא אלהי, תורת ד' בורא עולם, תורה שהיא המשכה של היצירה, לא פחות מזה. גדולת הכרה זו היא מורשת ישראל מעולם, והיא גאותם ועזם עדי עד.

מוסר הקודש ג, סעיף ד - התגלות המוסר הכללי

המקור העצמי של המוסר מוכרח להיות מונח ביסוד מה שהוא טוב לכל, במובן היותר רחב, דהיינו טוב לכל המצוי, ומוכרח על פי זה להיות מציאות למהלך מעשי ומחשבתי כזה, שתולדותיו מביאות את הטוב לכל, במובנו היותר נרחב. השאלה היא רק איך יתגלה לאדם המוגבל הטוב לכל המצוי, שהוא כל כך נעלם ממנו. ועל זה התשובה מוכרחת לבא, שבעולם תמצא נקודה מאירה, שמפי הגבורה ישמע בה תורה ומצות. והתורה מן השמים צריכה להיות מכוונה לטובת הכל, מראשית עד אחרית. וכל סדרי המוסר שהם נערכים בכל השדרות, לפי כל המצבים השונים של כל היצורים, של כל היחידים וכל הקיבוצים, הנם באמת שלבים, שיעלה על ידם העולם למדה זו של הקשבת קול ד', שיגלה לו מזיו האורה של נקודת עולמים זו את היסוד המוסרי בכל מילואו, איך לעשות טוב עם הכל, בכל מעשיו ובכל דרכיו. זאת היא התורה אשר תצא מציון ודבר ד' מירושלם, שכל העמים ישתוקקו לה באחרית הימים, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ד' אל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו, כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלם. וחכמת ישראל הסודית נועצת היא את כל רישומי מוסרה להמטרה היותר כללית, של תיקון העולמות כולם, ושל תיקונם היותר אידיאלי, רדיקלי, של תיקון שרשם העליון, של יחוד האורה האלהית העולמית בכל ענפיה עם האלהות האידיאלית הרוממה מכל ציור עולמים, יחוד קוב"ה ושכינתיה, מקור הציור המוחלט.